

तानि 'अश्वचरितानि' ईङ्कारादीनि, तेषां चेष्टारूपत्वेन देव-
तानामभावाद्देवतारहितस्य च हविःप्रदानस्याभावादश्वचरि-
तानामाहुतियोग्यता नास्ति तस्मात् 'एताः', अश्वचरितप्रति-
पादकमन्त्रैः साध्या आहुतयः, 'न होतव्या इति' । अत्र समा-
धानवादिन एवम् 'आहुः' । 'होतव्या एव', एता आहुतयः,
देवतानां सङ्गावात् । जैमिनीयमते तावद्विग्रहवती देवता
नापेक्षिता । मन्त्रगतशब्दोपहितस्यैवार्थस्य देवतात्वाभ्युपगमात् ।
वैयासिकमते तु सन्त्येव सर्वत्र तत्तदभिमानिन्यो देवताः ।
अभिमानिव्यपदेशस्त्विति सूत्रेण मृदब्रवीदापोऽब्रूवन्नित्यादौ
विग्रहवतीनां देवतानां प्रतिपादितत्वात् 'तस्माद्धोतव्याः',
एव । न चात्र होमे प्रयोजनाभावः शङ्कनीयः । 'यदश्वचरि-
तानि', जुहुयात् तदानीमेवं 'विद्वान्', एतद्धोमाभिज्ञः,
कृत्स्नचेष्टाविषयहोमेन कृत्स्नावयवस्याश्वस्य हुतसमानत्वादत्रैव
कृत्वाऽऽदावेव सर्वमश्वमेधं समापयति । अतः प्रोक्षितस्याश्व-
स्यालम्भात्प्रागेवोत्सर्गेऽपि स्कन्देन दोषाभावाद्धोतव्या आहु-
तय इति निर्णयः ॥

(४) तासामाहुतोनां देशकालौ विधत्ते । "बहिर्धावा एन-
मेतदायतनाद्धाति । भ्रातृव्यमस्मै जनयति । यस्यानायतने-
ऽन्यत्राग्नेराहुतीर्जुहोति । सावित्रिया इष्ट्याः पुरस्तात्स्विष्ट-
कृतः । आहवनीयेऽश्वचरितानि जुहोति । आयतन एवास्या-
हुतीर्जुहोति । नास्मै भ्रातृव्यं जनयति" इति । 'यस्य' यजमा-
नस्य, 'अग्नेः', 'अन्यत्र' प्रदेशे, 'अनायतने' आहुतीनामयोगे